

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.
Stane četrletno: 1 šiling.
celoletno: 4 šilinge.
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—
celoletno: Din. 100.—
Pozamezna številka 10 grošev.

Leto VI.

Dunaj, 1. septembra 1926.

Št. 35.

Sporazum radi obmejnega prometa z Jugoslavijo.

Ob priliki podpisa trgovinske pogodbe z Jugoslavijo na Dunaju dne 12. avgusta stopi tudi ureditev obmejnih vprašanj z 22. avgustom v veljavo, ki je za nas kot mejaše na sosedno državo neposrednega pomena. Provizorično se je razmerje že prej uredilo o priliki posvetovanja v Gradcu in Mariboru ter podamo pomembnejše točke javnosti v vednost.

Kot obmeja cona se smatra cona do 10 km od meje. Po krajevnih razmerah se ta cona lahko podaljša sporazumom obeh držav do 15 km. V medsebojnem obmejnem prometu so uvoznih in izvoznih carin in pristojbin sledeči predmeti prosti: seno, slama, stelja, svežo in suho sadje, mleko, zelenjad, drva za gorivo, premog, kamenje različne vrstve v poljubni množini, moka, kruh in pecivo do 5 kg, do 50 komadov jajc, do 4 kg mesa, do 2 kg sira, masla in smetane. Ako se pošilja po pošti, ni carine prosto. Carine prosti so tudi leki, ki jih predpiše zdravnik in ki se dobivajo iz sosedne lekarne.

Carine prosti so vsi zavoji in prometna sredstva, v katerih se izvažajo ali uvažajo omenjeno blago preko meje v obmejni coni. Nadalje gospodarsko orodje za vsakdanjo potrebo in nadomestki za popravo, ako se v določenem času pripeljejo nazaj.

Pod pogojem, da se carina osigura predpisanim potom, ali prez polaganja carine v gotovem in brez dovoljenja od centralnih oblasti se sme carine in pristojbine prosto gibati o obmejnem prometu živina za parenje, za kastriranje, za lečenje; za merenje in za delo. Tudi stroji za delo smejo pod enakimi pogoji preko meje, kakor tudi prometna sredstva (vozovi). Prelaz preko meje je dovoljen samo na potih, ki jih oblasti sporazumno označijo. Za prehod se mora prej dobiti dovoljenje pristojne carinske oblasti ali postaje, ki se pokaže nasprotni carinski oblasti za kontrolo.

Posestniki, ki imajo v obmejnih conah na eni in drugi strani ležeča posestva, smejo sami s služinčadjo brez vseh stroškov iz njihovih posestev izvažati in uvažati sledeče predmete: živino za delo in psšo. Živina za pašo se mora vsak dan vrniti ali pa mora imeti posestnik od občine potrjeno listino z imenom posestnika, številom živine in znamenji ter ločene po spolu. Nadalje vse orodje, ki je potrebno za obdelovanje polja in za vzdrževanje gospodarstva ter potrebno hrano za delavce.

Posestniki, katerih posestvo preseka carinska meja, lahko poleg tega prenašajo za setev potrebno žito ter vse pridelke na polju in na živini kakor tudi prometna sredstva. Poljski pridelki se morajo do 31. marca spraviti na prostor stalnega bivališča, orodje pa, ki se ne porabi, do 31. decembra.

Dovolstniki dobijo izven obmejne karte še legitimacijo obmejne carinske oblasti, ki potrdi, da so v resnici dvolastniki (posestniki dveh posestev v obmejnem pasu ali enega posestva, katero loči meja) in ki se od nasprotne carinske oblasti vidira. Za to legitimacijo ni treba slike.

Prebivalci obmejnega pasa potrebujejo za prekoračenje meje samo obmejno karto in se smejo na podlagi te svobodno gibati v obmejni coni druge države. Obmejna karta mora imeti sliko in vsebovati osebne podatke dotičnika. Izda se od polične oblasti ali obmejnega policijskega komisarijata ter se mora od nasprotne strani vidirati. Veljavnost karte in visa traja eno leto in se po preteku tega časa lahko podaljša. Za več članov družine se lahko izda ena karta, ako se na slikah vsi dobro razpoznajo. Otroci izpod 12 let ne potrebujejo lastne karte za prekoračenje meje v spremstvu odraslih, ako so vpisani v karti. Na podlagi obmejne karte je tudi prekoračenje meje na železnici dovoljeno.

Zadržanje v obmejni coni na podlagi obmejne karte naj ne traja več kot tri dni. Prekoračenje meje je samo po dnevi dovoljeno in le v posebno nujnih slučajih lahko dovolijo obmejne

oblasti prehod po posebni listini propustnici. V slučajih elementarnih dogodkov se prepušča za odvrnitev nezdgod pozvanim osebam prehod brez vseh formalnosti (požar, povodenj i t. d.) Obmejne karte, propustnice in legitimacije dvolastništva so kolkov proste in se stroški kolikor mogoče znižajo; po preteku se morajo izročiti oblasti, ki jih je izdala.

V obmejnih conah ležijo sledeče občine: na koroški strani: Št. Pavl, Blato, Bistrica, Globasnica, Bela, Borovlje, Podljubelj, Svetna vas, Bistrica v Rožu, Št. Jakob, Rožek, Ledenice, Bekštanj, Marija na Zili, Podkloster in Straja vas. Na jugoslovanski strani: okrajno glavarstvo Prevalje (izvzemši kat občine Podgora), Solčava, Jezersko, Kokra, Sv. Katarina, Sv. Ana, Leše, Begunje, Lesce, Breznica, Zgornje Gorje, Dovje, Kranjska gora in Rateče.

Sprejela se je tudi pogodba o turistovskem prometu, ki oiašjava prehod še bolj globoko na obe strani državne meje. Še lanskega leta so se Celovčani z vso zgovornostjo upirali tej misli, ker so se bali poplave Kranjcev, ki bi agitirali po Koroškem. Članom planinskih društev, ki se medsebojno pripoznajo, je dovoljen torej prestop meje samo z izkaznico planinskega društva brez vsake druge legitimacije. Cona za Avstrijce gre od laške meje do Triglava, Aleksandrovega doma, Kredarice, Rjavine, Mojstrane, potem po cesti skozi Jesenice do Žirovnice, skoz Begunje v Tržič, Predvor, Kokro, Krvavec, Sv. Ambrož, Stahovico, po cesti v Črno, čez Podvolovjek v Luče, proti Ljubnem na Travnik, nad Mozirjem na Uršo. Jugoslovani bodo lahko šli na Obir, vrh Peči, čez Solče, Podkloster po železnici do postaje Mlinare do Ledenic, naprej po cesti čez Sv. Jakob na Borovlje, Žitaro vas, Miklavčevo, Pliberkolodvor.

Kdo se za pogodbe zanima, naj si omisli Bundesgesetzblatt, Stück 52.

Bratje in sestre ne spite!

„To bo tudi lastnina vseh“, pojasnjuje Stjopka. „Kateroga konja bo kdo hotel zapreči, s tistim se bo lahko peljal v mesto.“

„No, in če jih bo več hotelo enega, kaj potem?“

„No, zato da bo vse v redu, bo skrbel komisar ali pa paznik“, se oglasi Stjopka.

„Potem pa to ni nobena svoboda in nobena dobrota, ako bomo imeli paznike in nas bodo komandirali komunisti“, se oglasi nekaj mož.

„Kako bo pa na polju, če bo kdo leno delal ali pa morda niti delati ne bo hotel?“ vprašuje radovednež, „ali pa, če bo kdo bolan?“

Tudi to pojasnjuje Stjopka, češ, da bo v vasi zdravnik, ki bo dozdevno bolne preiskoval. Ako bo našel, da je kdo bolan, bo smel ostati doma. Ako pa najde, da se samo dela bolnega, bo moral rad ali nerad delati, ker ga bo paznik prisilil.

„Tako, je ji to potem svoboda, če bo paznik stal poleg mene in me priganjal k delu?“ — „Bom li jaz hodil prosit komisarja, kadar bom imel strgane črevlje, da mi da nove?“ — „To je po mojem mnenju suženjstvo. Svojega imetja bi ne bil gospodar, pa drugi bi me gonili delat! Ha, ha, Stjopka, ti si znorel, ker tako govoriš.“ Tako so ugovarjali kmetje.

Stjopka pa se je izgovarjal, da je to slišal v mestu in da se bo zgodilo, čeprav so proti temu. „Brez nas se je izvršilo vse in izvrši se tudi to, pomnite!“

PODLISTEK

Komunistični „paradiž“.

Iz knjige „Štiri leta v ruskem ujetništvu“.

Komunistična načela boljševikov, izvajana v praksi (v življenju), so pripeljala Rusijo v strašno lakoto. Milijoni žrtev lakote so glasna priča, da je komunizem utopija, za življenje neuporabna sanjarija. Komunizem ni sposoben, da bi pričaral ljudem nov paradiž na zemljo. Komunistična načela in nesmiselnost teh načel zelo poljudno in zanimivo slika J. Grdina v svojih spominih na ruko ujetništvo:

Bilo je nekega dne v mesecu juliju 1. 1918., ko pridrvi sosed Stjopka med može, ki so se zbrali ob večernem mraku na cesti pred hišo in se pogovarjali med seboj o važnih stvareh. Kar začne Stjopka v eni sapi pripovedovati o komunistih: „Cujte, čujte, zdaj, ko so komunisti na čelu, bo prijetno! Jaz sem tudi komunist; pa tudi vi boste komunisti, zdaj se vam bo dobro godilo.“

„Kaj pa je to komunist?“ vpraša sosed Potapovič.

„Kaj ne veš, kaj je komunist?“ se odreže Stjopka. „Vsi moramo biti komunisti, pa se nam bo dobro godilo. Malo bomo delali, pa dobro živeli. Kvečjemu bomo delali 6 ur na dan, pa bomo imeli vsega dovolj. Ničesar nam ne bo manjkalo.“

„Ne razumem tega“, se oglasi sosed Nazar, „kako neki? Sedaj delamo od ranega jutra do poznega večera, pa komaj vse opravimo.“

„Seveda, ker delamo sedaj za kapitaliste“, odgovori Stjopka.

„No, kako pa bo potem, ako bo po tvojem, oziroma tako, kot uče komunisti?“ se oglasi Josip Mihajlovič. „Kako bo potem?“ povzame drug možakar.

Stjopka je pričel razlagati: „Sedaj ne bo več beračev in ne bogatinov, vse bo enako, in tudi tisti, ki prej niso delali, bodo sedaj morali delati. Denar ne bo imel nobene vrednosti in ga sploh ne bo, ker je nepotreben.“

„S čim bomo pa kupovali potrebščine, obleko in drugo?“ se oglasi sosed Vasilij.

„To bomo vse dobili brez denarja“, pojasnjuje Stjopka. „Mi kmetje bomo delali na polju skupno 6 do 8 ur, potem bomo pa prosti. Orali bomo skupaj, sejali, želi in mlatili tudi skupaj. Žito bo v selskem skladišču, iz katerega bo dobil vsak določeno število funtov. — Črevljarji bodo delali črevlje ter jih oddajali v skladišče in vsak obrtnik, rokodelc in kmet bo moral dati delo svojih rok komunističnemu komiteju, ki bo po tem po razsodnosti delil. Na primer: Črevljar bo dobil za svoj trud živež, kolikor mu ga določi komitej. Kmet bo dobil za svoj trud potrebno obleko; kadar staro raztrga, mu dajo novo.“

„Kaj pa živina in konji?“ se oglasi eden izmed možakarjev.

Zakaj v Ameriki in socialistov?

Ni samo radi tega, ker jih Amerika tja ne pusti in radi socialističnega gibanja v Evropi zapira svoje meje pred nezanesljivimi ljudmi. Prisilno zapiranje more odganjati človeka, ne zadržavati misli. Ako je prava, prodre prej ali sleje. Ko je Sarkotič vprašal hrvaškega kmeta, ki je bil nekaj časa v Ameriki, kaj se je tam naučil? Mu je kmet odgovoril: „Tisto, da je postava najvišji gospod in delo največja čast.“ Pri nas žal ni tako: tu je največja čast še zmirom le bogastvo, in če je še tako krivično. In ker ni največja čast delo, se ga vse boji, vse drvi samo k državnemu koritu, vse hoče biti uradnik in hoče biti od države oskrbljen za vse življenje na stroške ljudstva. — Tako ječimo pod neznoznimi davki, katerih se v državi porabi 85% samo za uradnike in pokojnine. Vsa vzgoja naših ljudi jih polni z nekimi sanjami, vsa kultura stremi po užitku in proč od dela. Vsled tega se čuti toliko ljudi nezadovoljnih in veruje tistim, ki pravijo: samo tri ure na dan bomo delali, ako zatremo pošast „kapitalizma“.

V Ameriki se delavec ne čuti zapostavljenega, ker je samo delavec, vsaj tudi pošteno zasluži, in ljudje, ki razmere poznajo, pravijo, da bi se tudi pri nas zaslužilo, ko bi delali kakor v Ameriki. Ameriški delavec je ponosen na svoj stan. O Napoleonovih vojakih pripoveduje zgodovina, da so bili ponosni, ker so vedeli, da vsakateri nosi generala v tornistru, to se pravi, da vsakateri lahko postane general. Ameriški delavec se zaveda, da nosi boljše bodočnost v svojih rokah, zavest, da se lahko dvigne z delavnostjo, varčnostjo in treznostjo. Izobraženi uradnik v Ameriki delavca ne zaničuje. Ravnatelj svetovne tvrdke ima na svoji posetnici naslov „foreman“, prvi delavec, bi rekli. Delavec in inženjer sta tovariša. Kedar ima ravnatelj ljudem kaj razglasiti, jih pozivlja: „Halo fantje!“ in jih ob koncu pozdravlja: Lahko noč, pozdravite doma...“

Če delavec v Ameriki veliko zasluži, bi raditega lahko še zmirom bil nezadovoljen. Ali ameriški delavec ne išče večje plače marveč dela, ki se bolje plača, skrbnejšega, kočljivejšega dela. Biti delavec je neka stopnja do višjega zaslužka; res, da je tam več možnosti, priti do višjih dohodkov. Ameriški delavec vidi torej cilj svojega življenja v tem, da se kedaj povzpne višje do lastnega premoženja, zato ne mara lastnine odpravljati, marveč je hoče pridobiti. Ameriški delavec je tudi zelo v eren: želi si in išče vere. Mučno mu je življenje v tovarni, mučno tudi na morju ali na odležni farmi, malo je cerkev, malo duhovnikov, zato ti ljudje vedo vero bolje ceniti — vsaktero verstvo, in v Ameriki je nad 200 verskih sekt. Ljudje cenijo vero in odklanjajo brezverski materializem, ki je zadovoljen, če se je najedel in napil.

Ljudje morajo delavca katerekoli stroke imeti v časti kakor vsakega gospoda, potem pa je treba razmere kolikor mogoče tudi pri nas tako urediti, da bo delavni človek mogel se osamosvojiti. Treba je poskrbeti, da delavec na deželi dobi možnost, ako je priden, priti do svojega, treba je tisto možnost nuditi tudi delavcu v mestu. Mladino je treba vzgajati za praktično življenje, treba jo vzgajati za delo in varčnost, treba ji dajati verskega prepričanja. Ko bi mladi ljudje toliko ne pijančevali

Seve, da so bili proti temu vsi, tudi najbolj goreči pristaši boljševikov, in so trdili, da ni prav, da bi koga silili delati, ako noče.

Tedaj pa se je oglasil Josip Mihajlovič, ki ga je boljševizem spravil na beraško palico: „Prav vam je, kričali ste po svobodi in se sklicevali na proletarijat, da ste lažje ropali. Smejali ste se nam, češ, mi vas ustrahujemo, kleti buržuji, in sedaj vam ni všeč to, kar boljševizem rodi. Da, ležali bi radi in živeli na tuje žulje, toda ne boste več! Mi smo oropani, naše shrambe so prazne, vsi bomo stradali, tako mi, ki smo delali in se trudili, kakor tudi vi, ki ste ropali in lenarili! Bo še zaplesal bič po naših hrbtih, ki sta ga spletna Nemeč in žid. Še boste jokali, toda prepozno bo. Volk, ki je tičal v ovčji koži, se je prikazal izpod nje, videli boste, da je v resnici volk, ne pa ovca, kot ste mislili!“

V resnici, na življenje uporabljeni komunizem se je v Rusiji pokazal kot strašnega volka!

in veseljačili, koliko več bi se lahko ustanavljalo srečnih družin. Človeški rod si zboljša svoje življenje v prvi vrsti z delom, veselje do dela, ki je več ali manj le mučno, bo pa človek dobival le iz verskega pojmovanja vsega življenja. Blodna je misel, srečo iskati v razdelitvi premoženja, blodno mnenje, da moremo ljudi kakor čebele vsaditi v velik panj in da bodo srečni, ko bo vsak imel svoj del. Za čebele daje Bog cvesti rože in na rožah rasti med, ki ga je treba poiskati, a ko je leto slabo kakor letos, postane berač ves panj in čebelar ga mora krmiti. Kdo pa bo državo krmil, kadar v nji več jesti ne bi bilo? Učimo se tega, kar Amerika zna: da je postava najvišji pospod in delo največja čast: to je pot do boljših časov.

POLITIČNI PREGLED

Pravice manjšin.

V Oberamergavu je zborovalo v dneh 13.—20. avgusta društvo mednarodne sprave, katerega zborovanja se je udeležilo 200 ljudi iz 25 držav. Posebno se je govorilo o Južni Tirolski, ker Nemci znajo za svoje ljudi vzbujati pozornost sveta. Anglež Stephens iz Birminghama je bil poprej prepotoval Južno Tirolsko in je o ti zadevi poročal. Njegovo poročilo je izpopolnjeval Tirolec Mumelter, ki je naglašal mirni značaj ljudstva ter je opozarjal da se tu tepta človeška pravica in da je sprava med Italijani in Nemci neobhodno potrebna. Zastopnik Italije je prvi dan zagovarjal fašizem, potem pa je izjavil, da iz srca obžaluje krivico, ki jo dela Italija v Južni Tirolski; pripoznal je, da je treba otroke poučevati v materinem jeziku in je pozival društvo mednarodne zveze, naj dela v Italiji za spravo. Južnotirolskim razmeram so podobne naše. Zastopnik Italije je pošteno pripoznal pravico Nemcev do narodne ljudske šole, naj to pravico Nemci tudi že pripoznajo Slovincem na Koroškem.

Kongres narodnih manjšin. Dne 25. avgusta je bil v Ženevi otvorjen kongres narodnih manjšin v Evropi. Prisotnih je bilo 80 delegatov 38 narodnih manjšin iz 13 evropskih držav. Za predsednika je bil izvoljen zastopnik tržaških Slovincov v rimskem parlamentu poslanec dr. Wilfan, ki je v svojem otvoritvenem govoru razvil svojo teorijo o važnosti in pravni strani narodnih manjšin, pokazal na sedanje stanje v Evropi ter začrtal drugemu kongresu nacionalnih manjšin v Evropi novo smer, ki naj obstoja v tem, da jamčijo vse države svojim narodnostnim manjšinam popolno svobodo kulturnega razvitka. Kongres je sprejel več resolucij, h katerim se še povrnemo.

Jesensko zasedanje Društva narodov. Tajništvo Društva narodov objavlja dnevni red 41. zasedanja, ki ga dne 2. septembra otvori dr. Beneš. Na dnevnem redu so najprej poročila posameznih odborov, potem pa sklepna poročila komisarjev Društva narodov na Dunaju in v Budimpešti o finančni sanaciji Avstrije in Madžarske ter begunsko posojilo Grčiji in Bolgarski. Na dnevnem redu je tudi poročilo o financah svobodnega mesta Gdanska in o ukrepih vladne komisije za saarsko ozemlje, ki ima nalogo, da na vsak način zagotovi prost promet na železnicah v tej kotlini, spomenica klajpedskega deželnega zbora na predlog zastopnikov Anglije, Francije, Italije in Japonske, ki so podpisale pogodbo glede Klajpede. Končno se bo svet Društva narodov bavil s poročilom odbora za njegovo reorganizacijo. Tukaj se gre za dodelitev stalnega sedeža Nemčiji in morebitne nestalne sedeže drugim državam. Nemčija ne namerava poslati svojih delegatov prej v Ženevo, predno ne bo položaj toliko razjasnjen, da bo zagotovljen nje sprejem. Letošnjemu zasedanju pripisujejo zelo veliko važnost zaradi nekaterih zadev, ki niso na dnevnem redu.

Fašistovske metode. Ameriški učenjak, ki je prepotoval Južno Tirolsko, da se na lastne oči prepriča o postopanju Italijanov z nemško manjšino, je podal nekemu poročevalcu svoje vtise. Pravi med drugim: Italija deluje z vsemi silami na to, da izbriše na Južnem Tirolskem značaj nemštva in da pokrajino čim preje pretvori v italijansko provinco. Pri tem ne izbira sredstev. Otroke odtuja starišem, preganja jezik in nemški manjšini jemlje vsako manjšinsko pravo. Vsa Južna Tirolska je preplavljena z vo-

jaštvom. Fašistovska organizacija prevladuje v celem javnem življenju. Vsak mora postati Italijan, ako noče izgubiti najprimitivnejših pravic do obstanka. O kulturni svobodi ni govora. — V enaki meri velja to za Jugoslovane v Italiji.

Pilsudski zatira narodne manjšine. Poljska soc.-demokratska stranka, ki ji pripada Pilsudski, se je v zadnjih letih večkrat izjavila za enakopravnost narodnih manjšin. V Pilsudskega so stavile narodne manjšine velike nade, zlasti Ukrajinci in Belorusi. Zato mu tudi pri prevratu (to pomlad) niso delali težav, nego so s simpatijami spremljali njegov poskus. Pilsudski je sedaj neomejen gosodar Poljske, vendar ne misli izpolniti niti najbolj upravičenih zahtev Ukrajincev in Belorusov. Kakor za prejšnjih vlad se narodno čuteča ukrajinska in beloruska mladina, ki študira zlasti v Pragi, ne sme tudi sedaj vrniti na Poljsko. Kakor poprej noče vlada nič slišati o ukrajinski univerzi in ukrajinski narodnjaki še nadalje vzdržujejo tajna predavanja nepriznane ukrajinske univerze v Lvovu. Enako kakor pred majsko revolucijo imajo Ukrajinci sedaj samo 867 ljudskih šol, na tistem ozemlju, kjer so jih imeli leta 1912 že 2612; dočim so poljske šole v teh krajih vsaj štirirazredne, je 586 ukrajinskih šol enorazrednih, 244 dvorazrednih in le 57 ima več kot dva razreda.

Prevrat na Grškem. Dne 22. avgusta po polnoči se je posrečilo bivšemu načelniku vojaške lige in sedanjemu voditelju republikanske stranke generalu Kondilisu, da je po tajnih šest mesecev trajajočih pripravah strmoglavil Pangaloso režim. Revolucionarjem se je pridružila vsa vojska in mornarica, da je potekel prevrat brez preliivanja krvi. Novi diktator se je takoj vselil v vojno ministerstvo in je od tam vodil prevrat. Pangalos, ki ni imel o prevratnem gibanju niti pojma, je bil skupno z zunanjim ministrom Rufosom na oddihu na otoku Spesae. Pangalosa so takoj aretirale krajevne oblasti in ga prepeljale na ladjo. Med vožnjo v Atene je hotel dvakrat pobegniti, a se mu ni posrečilo. Prorokuje se mu smrtna obsodba. Kondilis je takoj izpustil iz zapore vse opozicijske voditelje. V manifestu, ki ga je izdal, napoveduje obdačenje kapitalistov, stabilizacijo drahme, boj draginji in agrarno reformo. Ljudstvu se bodo zasigurala najširše pravice s tem, da se bode uvedla samouprava. Tekom 8 mesecev se bodo vršile nove volitve. Govori se, da je prevrat italijansko delo, ker je bila Italija s pogodbami, ki jih je sklenil Pangalos s sosednjimi državami, nezadovoljna. Vprašanje je, bo li nova vlada potrdila pogodbe ali ne. Drugače pa je smatrati prevrat za notranjo zadevo Grške in zato tudi nobena sosednjih držav ni posegla vmes.

Eupen in Malmedy. Sedaj se doznava, da je Nemčija ponudila Belgiji, da ji plača 120 milijonov mark, če ji vrne Belgija pokrajini Eupen in Malmedy, ki jih je morala Nemčija z verzajskim mirom odstopiti Belgiji. Nemčija bi namreč izplačala bankovce, ki jih je izdala za časa zasedbe Belgije. Finančna kriza Belgije bi bila s tem v glavnem rešena. Med belgijsko in nemško vlado je prišlo že skoraj do popolnega soglasja in tudi druge zavezniške države so na to kupčijo pristale. V tem pa je prišel v Franciji na vlado Poincaré, ki je nastopil proti nameravanemu odstopu Eupena in Malmedyja, ker bi bila s tem kršena verzajska pogodba in s tem ustvarjen nevaren predsodek. Pritisnil je na belgijsko vlado in odstop obeh pokrajin je padel v vodo. Okraja Eupen i Malmedy štejeta okoli 60 tisoč prebivalcev, od katerih je skoraj 50.600 Nemcev. Površina obeh krajev znaša nekaj nad 1000 km².

DOMAČE NOVICE

Koroški deželni kulturni svet je razpadel. O priložnosti občnega zbora kulturnega sveta je Gagl (iz Vetrinja) nekoliko preostro napadel predsednika Supersberga, kakor je pač njegova navada. Občni zbor je Supersberga zopet volil, a ta je izrazil, da s Gagljem ne mara sodelovati. Deželni glavar imel je potem nalogo, vladi predlagati člane, ki jih imenuje poljedelski minister. Šumy je predlagal tudi Gagla, ker socialna demokracija nima drugega primerne- ga človeka pošiljati v kulturni svet. Ko je mini-

ster Gagla imenoval, je Supersberg izvajal posledice in pri zadnji seji odstopil. Dne 20. avgusta je bila zopet seja. Zadnja seja je bila sklenila, prositi deželno vlado, naj postavi vladnega komisarja, ki bi posle vodil do novih volitev; vlada pa je mislila, da je to nepostavno in je priporočala, naj kulturni svet sam postavi oskrbnika. Medtem se je Gagl iznova zaletel v kulturni svet sploh s člankom v „Arbeiterwille“. Vse to je Bauernbund tako razdražilo, da so zdaj v seji dne 20. avgusta odločili vsi svoja mesta, in ker tvorijo večino, je menda kulturni svet nehal obstojati. Če bi se tako delalo v deželnem ali državnem zboru, da bi stranka, ki se jo napade v nasprotnem listu, vsa odložila svoje mandate, kaj pa bi bilo iz tega? Nastop Bauernbunda je velika otročarija in kaže, da ti ljudje niso zreli za politično delo. Vprašamo še, kaj zdaj? Vlada bo bržkone izvedla nove volitve, Supersberga bo Bauernbund zopet volil za predsednika, socialni demokratje pa bodo zahtevali, da vlada zopet imenuje Gagla: eden bo stal proti drugemu in bodo li člani kulturnega sveta zopet zbežali?

Prepričal se je. Odkar potuje dež. posl. Feinig po južnem Koroškem in govori na shodih, je postal tudi Slovincem bolj pravičen in v „Bauernzeitung“ piše, da naj država in dežela pomislita, da se tam težko peha marljivo in mirno, deželi in državi zvesto ljudstvo za svoj gospodarski obstoj. O tem bi se naj tudi prepričali okoli „Freie Stimmen“, ki spet zlobno trdijo, da so se udeležili manjšinske konference zastopniki jugoslavensko orijentiranih Slovencev iz Avstrije. S tem seveda cikajo na iredento.

Novi šolski zakon. Po zakonu o nadzorstvu šol (Schulaufsichtsgesetz) bo obsegal deželni šolski svet sledeče člane: predsednik (dež. glavar), 6 zastopnikov koroškega deželnega zbora, 2 zastopnika deželne vlade, 4 zastopnike učiteljstva, 1 zastopnika srednjih šol, 1 zastopnika učiteljskega, 1 zastopnika katoliške in evangeljske cerkve, 1 zastopnika mesta Celovec, deželnega šolskega nadzornika in več poročevalcev. To bo okroglo 20 oseb, od katerih jih 8—10 pripada učiteljstvu. — Okrajni šolski svet bo sestavljen iz okrajnega šolskega nadzornika, treh strokovnjakov ljudske in enega meščanske šole, ki jih bodo volile pismeno učne moči ljudske in meščanske šole po okrajih in 4 zastopnikov strank itd. Oziralo se bo pri tem na moč strankinih skupin zadnjih volitev. Krajni šolski svet bo sestavljen tudi po moči strankinih skupin, število posameznih svetnikov pa se bo določilo po zneskih, ki se plačujejo za šolstvo. — Učiteljstvo ne imenuje več deželni šolski svet, ki se je do sedaj sestavljal skoro iz samih vsenemcev, ampak deželna vlada po predlogu petorice dež. šolskega sveta. V deželni vladi, ki pride za imenovanje v pošte, je sledeča strankina moč: 1 vsenemec, 3 socialdemokrati, 2 krščanska socialca in 2 od kmečke zveze. Kakor se razvidi, ni strankina moč samo merodajna za občino, ki se vlada po večini glasov, ki jih je dobila stranka, ampak ima vpliv tudi na šolske razmere. Da se pa ta vpliv prilagodi našim razmeram, je spet potrebno, da imamo zadostno število lastnih ljudi, katere si izvolimo ob času volitev. Volitve nam torej dajo v prvi vrsti moč v roke, da sami posežemo nekoliko v javno življenje in ga prilagodimo lastnim potrebam, zato pa moramo ob določenem času tudi izpolniti našo dolžnost.

Šolski začetek v uršulinskem zavodu: vpisovanje 15. in 16. septembra, sprejemni in ponavljalni izpiti 17., slavnostna maša 18. septembra. — Na gimnaziji: Začetna maša dne 18. septembra, poduk se prične dne 20. septembra, vpisovanje od drugega do osmega razreda od 13.—15. septembra, ponavljalni izpiti 16. septembra. Za sprejemni izpit v prvi razred se mora napraviti z 1 šilingom kolkovana prošnja do 10. septembra ter priložiti krstni list in domovnico. Od vodstva šole se pošlje opis učenca na ravnateljstvo do 10. septembra.

Kazaze. Otročji dan 22. avgusta se je posrečil čisto dobro; 28 blagolasnih deklamacij se je vrstilo v tem smislu: Mati, uči otroka, da ti povrne skrbi, trud in trpljenje s pridnostjo. Druga mati vdova milo prosi Boga, da jo ohrani otroku, da ne bo revček sirota, sicer pa sebe

in dete zaupa očetovski božji skrbi. Otroci sami blagrujejo svojo za leto detinsko dobo, pa povedo, kaj dela dober otrok zjutraj, ves dan, zvečer, kakšne so otroške dolžnosti in čednosti. Sin dospe domov, ko „Mamka tam zlata mrtva leži, križec srebrn v rokah drži“, pa gre spet v tuji svet, kjer bo „živel naprej, z njim domotožje grenko brez mej“. Umirajoč otrok se poslovi od staršev. Sirota — dete — v črni noči na gomili kliče mater in umrje. Kaj ima otrok od Boga in kako porabi prav oči, ušesa, jezik, roke, noge, srce. Bog za vse skrbi. (Na zemlji miške najti ni . . . Glej, dete moje! tudi ti Očeta dobrega imaš, lahko se njemu v roke daš in njega veseliš, ker v božjih rokah ti živiš, Bog Oče tud' za te skrbi.) Prevzetna trava. Žanjica. Vesele počitnice: (Končala se je šola že in to nam vsem hladi srce — veselo pojmo zdaj, dokler je še počitnic kaj!) 42 pregovorov o otroku so povedali otroci, tudi dečki vmes. Vesel smeh je nastal, ko je 5leten pobič povedal svoje po svoje: Mali otroci majhen križ, veliki deda (otroci) velik križ. Šolarka je povedala povest, kako sta se dva otroka žrtvovala za mater. Za kratek čas se je pokazal volk na odru s kosmato glavo in gobcem, ki je požrl 6 kozic, potem pa presit v gozdu zaspal. Stara koza je spečega našla, mu prerezala trebuh, pa zašila kamenje noter. Volk prebudivši se, grozno žejen, gre pit, pa se zvali v prepad oz. vodnjak, rešene kozice pa zdaj z mamokozo vriskajo, ploskajo in rajajo. Da omenim še končno govor, povem, da so mu za po. ligo služile 4 kitice pesmi Kl. Brentano o otroku: Vsak je nekaj bil otrok, Kolik revež je otrok, Dete je postal Bog večni, Angel pri Očetu je svedok (priča), kaj je kdo otroku storil. Nekaj je bilo zabave, še več pa poduka, kajti otroci bodo, kar so se naučili, dolgo pomnili, doma, na paši, pri delu ponavljali, pa se eden od drugega učili. S tem vsaj malo nadomestimo, česar šola ne more dati naši mili deci in mladini in se nekoliko odpre bogati študenec življenja, ki je zaprt v knjigah. Pohvaliti moram posebno male deklice, ki bi se bilo rade še več naučile. Vse so dobro znale, nekaterim pa se deklamiranje še prav posebno dobro poda. Napredek je, da so se oglasile tokrat tudi 4 že šole proste. Deček se je naučil en sam in prav srčno govoril dve pesmi. Ljudi je bilo skupno okoli sto. Na „žegnaje“ seveda hodijo mnogim ljudem druge misli ali skrbi in veselje po glavi in srcu, več „žegna“ pa je menda bilo pri naši skromni prireditvi. Otroci so se že skazali, z njimi pa so se skazale Kazaze. Priti mora še na dan, kaj ima in goji v sebi druga mladina. To bo pa pokazala naša mladina sama, ženska in moška, v enem mesecu na mladinski dan. Le kar pripravljajte se! Ne sme se skaziti, da ne bodo Kazaze Skazaze.

Št. Jakob v Rožu. (To in ono.) Prvo nedeljo avgusta se je poročil najemnik pd. Korajmove gostilne in mesarije in posestnik hiše na Muti v Rožeku, Simon Woschitz s Štefanijo Heber iz Rožeka. Tri tedne nato mu je sledil tudi njegov pomočnik Leopold Melhar in se oženil z Korajmanovo Ano. Bilo srečno! — Na veliko Gospojnico so igrali igralci izobraževalnega društva v Bilčovsu na našem društvenem odru igro „Dekle z biseri“. Čudili smo se, kako dobro so bili naučeni ter glasno in razločno izgovarjali besede. — Mogočen, dvestoleten kostanj pred župniščem so posekali, da bo imel naš g. zdravnik v svoji novi ordinaciji sobi v župnišču več svetlobe. — V nedeljo 22. avgusta smo pokopali Antona Brešana, pd. Trapovega očeta iz Kota. Velika množica ljudi s požarno brambo, katere zvest ud so ves čas bili, so jih spremljali na zadnjem potu. Počivajte v miru, dobri in blagi oče in gospodar!

Šmihel nad Pliberkom. (Poroka — nesreča.) Dne 23. avgusta se je tukaj poročila Anica Ambrož, Hotimova, z železničarjem Rokom Bricman. Ker je nevesta Marijina družabnica, zato so jo članice Marijine družbe v obilem številu z zastavo spremile k oltarju. Z deklamacijo in lepim nagovorom so se poslovile od neveste v spomin ji klicajoč, da se tudi v zakonu naj ne pozabi Marije. Bilo srečno! — Dne 12. avgusta se je smrtno ponesrečil 38 let stari tesarski mojster France Viternik, pd. Vogrin iz Dvora. Ko je hotel pri Šercerjevem kozolcu postaviti nov počezni tram, se je veriga utrgala in tram je padel na njegovo rame ter ga pobil na tla. V pol uri je bil mrtev, ne da bi se kaj

zavedel. Bil je marljiv delavec, skrben in dober mož in oče. Zapušča ženo in štiri nedorasle otroke. Bil je tudi občinski odbornik in splošno priljubljen, kar je pokazala tudi velika udeležba pri njegovem pogrebu. Naj počiva v miru!

St. Lenart pri Sedmih studencih. Dne 26. avgusta je začelo goret v hišici, v kateri stanuje z mnogobrojno družino čevljarški mojster Juri Lepušic. Zgorela je vsa krma in mnogo obleke ter tudi ena koza. Ker je prišlo hitro več požarnih bramb — bilo je to namreč ob urah popoldne — so ubranili, da ni se požar razširil tudi na druge hiše. Skoraj bi se zraven zgodila smrtna nesreča. Mladenič Filip Galle se je dotaknil električne žice, ki je padla na tla in bi bil umrl, da ga niso hitro potegnili stran. — Porok je bilo v zadnjem času precej. Vrli fant Trabinarjev Karel je vzel za ženo Matejevo Tono, ki sta prevzela Golobovo kmetijo v Marija na Zili. Njegova sestra Lojzka je podala roke Šimenu Podlipnik, p. d. Hribniku na Čavi. Istotako si je poiskal Janez Meislitzer p. d. Pinterč v Radni vasi družico pri Jurču v Št. Lenartu in dr. Anton Lampel, odvetnik v Beljaku gdč. Jarmo Helversen, učiteljico v Gradcu, ki se je nahajala tukaj na letovišču.

Globasnica. (Tragična smrt.) Dne 22. avgusta je nenadoma preminul obče priljubljeni in spoštovani posestnik Franc Sadjak, p. d. Talander. Bil je skoz in skoz mož jeklenega značaja, dasi se ni vtikal preveč v politične zadeve, a bil je Slovenec trden kot skala, ki ga ni zmagal noben vihar. Vzrok smrti je bil, da mu je počila glavna žila. Ker je bil pokojnik član slov. požarne brambe, se je ista korporativno udeležila pogreba. Cerkveni pevski zbor mu je zapel dve ganljivi žalostinki. Pokojnik zapušča očeta, ženo in 5 nedoraslih otrok, med temi 4 sinove dvakratnih dvojčkov. Blagi pokojnik naj uživa v domači zemlji večni mir, zaostalim pa izrekamo naše sožalje!

DRUŠTVENI VESTNIK

Podravlje (Dvorana). Najvažnejša reč za uspeh kake večje prireditve je poleg zanimajočega se občinstva brezdvomno primerna dvorana. Te pa naša „Sloga“ nima. Na raznih krajih se je že poskusilo, a prostori ne odgovarjajo oblastvenim predpisom in so za kako mnogobrojnejšo udeležbo tudi premajhni. Zato moramo biti g. J. Vosperniku hvaležni, da nam je dal za „Miklavo Zalo“ blagohotno na razpolago svojo prvotno za dilnico namenjeno skladišnico raznega gospodarskega blaga, ki meri planimetrično 180 m², stereometrično pa 720 m³, in je torej dosti obsežna, zračna in prostorna. Mnogo so imeli fantje in možje, Vospernikovi in drugi, dela, da so jo tekem 14 dni v ta namen priredili, da so postavili obširni 1-30 m visoki, 4 m globoki in 8 m široki oder, vpeljali elektriko, odstranili raznovrstno blago: vozove, orodje, drva, deske in drugo, podjali 46 klopi za več nego 400 sedežev, uredili prostor za stojišča, pritrtili kulise in zastore ter zadjali pet velikih zahodnih odprtih ter vzhodne zračnice z deskami in kartonom. Že se je tega in onega polaščevala omahljivost, a šlo je vendar, ker je moralo iti, žilavost in discipliniranost fantov je zmagala. Organizatorično vodstvo je prevzel tajnik društva g. Jesenik, ki je oskrbel tudi komisioniranje prostora in dovoljenje igre od strani glavarstva. Sodelovali so poleg Vospernikovih posebno Mednik, Košej, Hvajnik, Rodarjev Francej in Rajmej, Kočnikov Tomej, Črnijev Nacej, Drabosenikov Francej, Otičev Lipej ter drugi, kot reditelji pri igri pa Oren, Ohac, Rodarjev Rajmej, Falejev Lipej, točaji pa so bili Otič, Lajrovč, Hvajnik, čebelar Anderwald. In še ta in oni je pomagal. Hvala jim, čast in priznanje! Kako velika je dvorana, se je še le videlo, ko je bila napolnjena z ljudmi. Že 1. 1912 je služila v isti namen, ko so „M. Z.“ tedaj uprizorili Brnčani. O prostorna Ti dvorana, lepa bila si sobana!

Globasnica. V nedeljo dne 22. avgusta je priredila tukajšnja slov. požarna bramba lepo Meškovo igro „Na smrt obsojeni“, posneto iz življenja koroških Slovencev, tombolo v korist iste. Prireditve so posetili odlični gostje od Klopinja in iz raznih drugih daljnih in bližnjih krajev. Ker se omenja že to, naj se omeni še, da so pred nedavnim časom razširjali razni

nemški listi neresnične vesti o tukajšnji požarni brambi. V odgovor bodi povedano, da naša požarna bramba ni bila ustanovljena letos, ampak obstoja že osemindvajset let, ustanovitelj ji je bil blagodušni pokojni g. Filip Kandut, bivši občinski tajnik, in so bila od njega sestavljena pravila potrjena leta 1898 od dež. vlade. Nadalje nastopa požarna bramba po istih načelih, ki si jih je postavila pred 28 leti, v istem jeziku se uraduje in poveljuje kot se je ob času ustanovitve. Na dopis v „Koroški Domovini“, da se je ustanovila „nacionalno ognjegasno društvo“ in da ima isto poleg jugoslovanske komande tudi jugoslovansko uniformo, se nam zdi preneumno odgovarjati. Vprašamo gg. okoli „Feuerwehra“, čemu pa so nekateri vaši člani prosili naše člane, da bi jim posodili uniformo, ko ste obhajali 25 letnico obstoja „Feuerwehra“. Čemu vam bi bila jugoslovanska uniforma? Priporočamo dopisniku teh listov, da se v bodoče bolje uniformira o stanju stvari.

GOSPODARSKI VESTNIK

Karteli.

Kaj pa je kartel? Dogovor je dveh ali tisočih podjetnikov, ki izdelujejo blago ene vrste in se zmenijo za ceno in množino svojega blaga, da noben ne prodaja pod ceno, ki se je dogovorila, in noben ne producira več, nego se je dogovorilo. Ko se več čevljev, vzemimo ta izgled, naredi, se jih na trgu več ponuja, ko se jih več ponuja, se lahko ceneje kupi. Kartel dožene: toliko čevljev se potrebuje, to množico si razdelimo medseboj in določimo tole ceno: zdaj vsakdo lahko kupi svoje čevlje, a nobena prodajalna ne popusti od cene nič. Na vsem tem, bi človek mislil, ni nič hudega, tako se menda solidno dela in tovarna svoje ljudi lahko pošteno plača.

A stvar ima drugo stran. Produkcija ni povsod enako draga: kdor ima boljše ljudi ali boljše stroje, kjer je šef zmožnejši in delavnejši, se bo ceneje produciral. Ali je upravičeno slabšo tovarno držati z dogovorjeno ceno na stroške tistega, ki mora kupovati? N. pr. Ali se da zagovarjati, če je pivovar na Štajerskem pokupila male pivovarne na Koroškem, ne da tu izdeluje pivo, marveč da jih ustavi, ker bi ji sicer delale konkurenco. Kakšen je torej uspeh kartela? Recimo, da blago stane v prvi tovarni 50, v drugi 60, v tretji 70: zdaj se tovarne dogovorijo na ceno 70, češ, da morejo vse tekmovati. Ali potem imajo ene 10, druge 20 dobička na stroške konzumenta. Ko bi tovarne določile ceno na 60 in bi primanjklaj plačevale tiste, ki producirajo po 50 tistim, ki proizvajajo po 70, bi se dalo zagovarjati. A tovarne ne plačujejo, plačuje le, kdor blago kupi.

Ker se tovarne od dne do dne naprej kartelirajo, se čuje seve tudi že ugovarjanje konzuma. Na nekem sestanku v Frankobrodu je dejal profesor Bonn, da so karteli „izkoriščevalne organizacije dobička požrešne industrije“. Nekaj vzgledov kako se karteli širijo. Pred par leti je bilo v Nemčiji še 224 tovarn, ki so izdelavale kalijevo sol, umetno gnojilo, ki jo potrebujemo za rž in jarco. Zdaj je samo še 71 tovarn, ki so se medseboj dogovorile o ceni. Lete tovarne so vse druge pokupile, kakor Goess naše pivovarne. Zdaj pa, ko ni več tekme, začenejajo cene rasti. Kako se po kartelih cena podražuje, se najbolj vidi na ceni nemške opeke. Pred vojno je stalo 1000 komadov 14 mark, zdaj stane 50—60. Strokovnjaki trdijo, da tovarno ne stane nad 20 mark. Kako naj ljudstvo gradi hiše, če se mu stavbeni material tako podražuje? Ko so se doslej kartelirale tovarne ene države, se zdaj delajo karteli čez ves svet. Kartel za železne cevi obsega zdaj že vso Evropo, enak kartel se pripravlja za žico, evropski kartel za železniške tračince obstoji že nekaj časa. Avstrijska, češka in poljska jeklena industrija so se nedavno kartelirale. Kartel za žigice se je razprostrl čez 28 držav, petrolej je ves v rokah dveh orjaških družtev. Zadnji čas se pripravljata tudi kartel za pšenico. V Kanadi se je napravilo društvo (pul), ki pokupava vso pšenico ter jo shranjuje v velikanških skladiščih. Tako je v državi samo še eden

prodajavec pšenice, in ta seve določuje ceno. Leta kartel bodo kmetje pozdravili, ker so bo z njim dvigala žitna cena vspešno s ceno drugega blaga.

Deželni kulturni svet podeli vsakemu kmetu do 10 kg različnega žita za setev zastonj, ako se obveže, da ga bo sejal z lastno vrsto na istem polju v svrhu poskušnje. Pridelek na žitu in slami se mora določiti in naznani dež. kulturnemu svetu. — Nadalje dovoli kmetijskim podružnicam in članom, ki se pripravljajo, za jesensko setev znaten popust pri nabavi semena in sicer stane 1 kg pšenice 10 g, rži 6 g, ječmena 6 g, graha 5 g. — Neopoznan drevesni sad se naj pošlje dež. kulturnemu svetu v svrhu brezplačne določitve ter se naj priložijo od vsake vrste 3—4 še ne popolnoma zreli sadovi in vejica z listjem. — Sadjerejci, ki iščejo odjemalcev za letošnje sadje, naj naznanijo svoj naslov in količino blaga dež. kulturnemu svetu. V poštev pride prvovrstno namizno, domače in moštno sadje.

Deželna finančna direkcija za Koroško razglaša: Vsled slabe letine na sadju leta 1925 je opustilo veliko kmetovalcev prijavo za neobdruženo kuhanje žganja za leto 1926. Naknadno pa je prišlo veliko število prošelj za dovoljenje; po predpisih se pa ni treba na nje ozirati in zato se naglašja, da je treba prositi za dovoljenje za kuhanje žganja v domačo potrebo za leto 1927 najkasneje do 15. novembra 1926 pri pristojnem davčnem ali carinskem uradu, ker se na poznejše prošnje ne bo moglo več ozirati. (Razglas finančne direkcije od 15. oktobra 1882, št. 15.406-1142.) Za vsak liter neobdružene množine se mora plačati 20 grošev kontrolne pristojbine, ki se vplača v teku 14 dneh po sprejemu prijave ali revizijske pole, vsekakor pa pred začetkom kuhanja.

Kaj je zemljiška knjiga. Zemljiška knjiga (Grundbuch) je javna knjiga, ki vsebuje vso nepremično blago in nanj se našajoče pravice. Deli se v glavno knjigo in zbirko listin. V glavno knjigo se vpiše vsaka pravna kupčija (kup, prodaja, zamenjava itd.) in v zbirki listin se shranjujejo tozadevni dokumenti, vravnani po številkah. Glavno knjigo in zbirko listin lahko vsak človek ob uradnih urah pregleda in si dela izpiske. — Glavna knjiga ima večje ali manjše število zemljiško-knjižnih vlog, tako da tvorijo vsa posestva ene katastralne občine skupno eno glavno knjigo. Vsaka vloga ima tekočo številko, ki se imenuje vložna številka. Zemljiško-knjižna vloga (Grundbucheinlage) sestoji iz treh delov: A-list, v katerem se celo posestvo zaznamuje s hišno in parcelno številko ter drugimi pravicami. B-list, v katerem se lastniki zaporedoma zaznamujejo, in C-list, ki vsebuje vsa bremena, hipoteke, zadolžitve itd. V zemljiško knjigo se vršijo vknjižbe, ki imajo takojšnjo veljavo (Einverleibung), predznanbe (Vormerkung) pod pogojem, da v slučaju naknadne upravičenosti dobijo pravno moč in pripombe (Anmerkung). Da se hitro najde oseba, ka se išče, ima zemljiška knjiga več registrov, ki omogočijo iskanje in sicer razvrščene po lastnikih, posestvih in domačih imenih po abecednem redu. Vsaka sprememba lastninske pravice se mora takoj zaznamovati in ker se vsak vknjižen dolg zabeleži, je zemljiška knjiga važnega pomena in se je treba večkrat prepričati o stanju dolžnika, kateremu se zaupa večja vsota; poda pa tudi sliko lastninske pravice in ker je dostop vsakemu prost, tvori zemljiška knjiga važno vlogo v kupčiji in obrti.

Za pokrajinsko razstavo „Ljubljana v jeseni“ od 4. do 13. septembra so pripravljala dela v najboljšem teku. Na novo se preurejajo razstavni paviljoni za posamezne razstave, ki bodo sila zanimive in poučne. Z ogledom razstave bodo prišli na svoj račun obiskovalci vseh stanov in poklicev. Kmetijska razstava obsega: strokovno-poučni oddelek, kjer so zastopane vse stroke kmetijstva, poljedelstva, travništva, planšarstva, živinoreje, podkovstva, mlekarstva in siraštva, vinarstva, kletarstva, sadjarstva, agrarne operacije in melioracije, kmetijsko stavbarstvo in kmetijske književnosti; mlekarstvo: mlekarški izdelki, surovo maslo in sir, mlekarško orodje in stroji; kmetijski stroji in orodje; dne 5. septembra razstava plemenskih konj. Poleg tega avtomobili in radio-

aparati, vinarsko in čebelarsko orodje, industrijski proizvodi, umetno vrtnarstvo, umetništvo, higijena in 8. in 9. mednarodna razstava psov vseh pasem. Legitimacija stane 30 Din. in daje pravico na poljuben vstop v vse razstave ter na polovično vožnjo po železnici v Jugoslaviji in 25% znižani v Avstriji. Legitimacije se dobe pri trgovskih in tujskoprometnih zastopstvih.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. V mehikanskem kongresu so se poslanci hudo sporekli med sabo. V prepiru so vdrli na ulico, kjer je okoli 20 poslancev streljalo iz revolverjev na nasprotnike. Ubita sta bila neki poslanec in oficir, več pa je bilo težko ranjenih. — V Parizu je bila ukradena srebrna krsta z ostanki francoskega državnika kardinala Mazarina. Take tatvine v Parizu še ne poznajo. — Štiri otroke je povila nedavno žena nekega trgovskega potnika v Balladolidu. Vsi so zdravi in veseli, le oče četvorčkov se malce cmeri zavoljo preoblega daru. — V Črnem morju se je potopil turški parnik „Subadija“. 13 oseb je utonilo. — 50 oseb je utonilo ne nekem gorečem parniku med Hanku in Šanghajem, ker mu obrežni tolovaji niso pustili pristati. — V londonskem predmestju je nastal požar v avtomobilski garaži. Zgorelo je 112 avtomobilov. — Nad Njujorkom je divjal strahovit vihar, ki je porušil 18 velikih palač, mnoge hiše pa poškodoval. — Življenski indeks se je dvignil za 1 odstotek. — V Italiji so vpeljali enoten kruh. Bel kruh peči je prepovedano. — Mussolini je pustil v Veroni zapreti 400 socialistov. — Italijanski ministrski svet je odpravil samoupravo občin. — Krieglju v Lipi pri Rudi je pogorel 23. avgusta skedenj. — Na Vrbskem jezeru je trčil čoln v ladjo in se prevrnil. Tri osebe so se neprosto voljno skopale. — Kondilis je sestavil novo grško vlado. Volitve se vršijo v 24. oktobra. — V rudniku pri Cleanfieldu v Ameriki je eksplozija zasula 70 delavcev. — Tovarnar Ford je izgotovil že 14 milijonov avtomobilov. — Poizkušna vožnja Dunaj—Gradec z radiovagoni se je povsem posrečila. Uporablja se Sliškovičev aparat. — V eni uri naše srce napravi toliko dela kot bi človek 18 stotov dvignil meter visoko.

Potepuh postal mati. K nekemu posestniku v Wieperndorfu v Labudski dolini je prišel protekli dni potepuh, ki je prosil za večerjo in prenočišče. Ko se je vrnil drugo jutro iz hleva k zajtrku, je dejal, da joka v slami majhen otrok. Posestnik je potepuha zadržal in obvestil policijo, ki je našla v slami novorojenčka, katerega mati je bil — potepuh. Gre namreč za 20letno brezposelno Marijo Amon, ki je hodila že leto dni po deželi v moški obleki, da bi dobila lažje posla. Posestnik jo je obdržal kot deklo.

Družinsko življenje propada. Temelj blagostanja in sreče je krščanska družina. Le v družini se primerno skrbi za otroka, le v družini razvije oče vse svoje duševne in telesne moči, le v družini se poraja iz materinega srca, kar je v njem bladinje: navdušenje za vse, kar je sveto in blago. Kjerkoli propade družina, propade ljudstvo. Država ne more očeta in matere nadomestiti. Žalostno je, da v naši dobi tako hudo propada družina. V deželah sedanje Avstrije se je leta 1890 ločilo 549 zakonov, 491 se jih je ločilo, 54 samo razšlo, 4 se jih je razveljavilo. Na 1000 sklenjenih zakonov tedaj je prišlo 127 razrušenih. Leta 1924 se je pa 4336 zakonov razrušilo, 520 jih je razšlo, 152 razveljavilo, vkup torej 5508 družin razdrlo. Sklenilo se je tisto leto 43,041 zakonov, tako da se na 10 zakonov že eden razdere. Na Dunaju so razmere tako slabe, da se letno že vsaki peti zakon zopet razdere. Obenem pa pojema sklepanje zakonov: na Dunaju se je leta 1922 poročilo 26,568 parov, leta 1925 samo še 17,410, v Avstriji sploh leta 1923 46,193 parov, leta 1924 41,043 parov.

ZAHVALA.

102

Slovenska požarna bramba Šteben-Globasnica izreka tem potom zahvalo vsem darovalcem dobičkov za tombolo, posebno g. Ripiču za obilne darove. Nadalje izreka zahvalo vsem onim, ki so pripomogli, da je igra in tombola dobro uspela, kakor vsem gostom, ki so prireditev posetili. Vsem ključemo „Bog plačaj!“ NACELSTVO.